

Summar og skilaleys ferðsla

Oddagrein

Hóast góðveðurstiðin átti at fingið fólk út at notið náttúruna, so er tað eitt fastgrógvíð fyrbrigdi í hovuðsstaðnum, at ljósu góðveðursnætturnar og garrvill bilferðsla eru nær tengd hvør at øðrum.

Nú er tað so, at kjakið um villu bilferðsluna einans verður umrøtt, tað onkur syndarlig ferðsluvánlukka er hend - og kanska hevur kravt mannalív. Men latið okkum nú kortini dvølvja við evnið - áðrenn feigdin hevur rakt onkran okkara.

Ferðslutrygd kom herfyri fram við sokallaðu null-hugsjónini, har mælt verður til, at vit seta okkum sum mál, at eingin skal doyggja ella verða illa særður í ferðsluni. Hetta er høgt og vakurt mál at seta sær, sum politikarar og vegamyndugleikar áttu at lagt sær í geyma.

Men hvussu skal farast fram, kunnu vit spyrja. Skulu vit hava lögregluna meiri virkna á gøtuni til tess at halda í nakkanum á ungu dreingjunum - sum við villu bilkoymingini ikki bert eru at meta sum sjálmorðskandidatar - men so sanniliga eisini sum morðkandidatar.

Eitt eru so 100% vist, at onkur fer at doyggja. Spurningurin er bara *hvør* og *nær*.

Meira lögregla er ikki rætta svarið - tí tað í sjálvum sær broytir onga ferðslumentan. Kanska tvørturímóti. Ferðslufrálærna kunnu vit sjálvandi altíð kjakast um, men tað hon av samfelagnum verður sett sum ein hvør onnur discountvøra, so býður ikki bótur...

Men við null-hugsjónini í huga kundu vit við at gjørt nakrar fysiskar ábøtur byrgt fyrri vanlukkum, sum eftir øllum at døma ikki kunnu fyrbyggjast við at tosa fornuft.

Tann, ið spákar sær ein túr í býnum í Havn eitt tiltak vakurt og ljóst summarmóðvøld ótast um nógvu - og ofta sera vandamiklu ferðsluna. Eitt hugskot hevði tí verið, um kommunalu myndugleikarnir lögdu fysiskar forðingar fyrri, at tað skal bera ungu bilførarunum til at koyra kapp í miðbýnum.

Eitt ítøkiligt dømi kundi verið, at vegabúngur vórðu gjørdar í Havnargøtu - t. e. gøtan frá Café Nátur og út móti Skansanum. Hetta hevði við tað sama byrgt fyrri skilaleysu ferðsluni har, sum er til stóran ampa fyrri fólk, ið har býr - og sum er sera vandamikil. Har Aarvegurin er smaltastur, liggur eitt hitt mest vitjaða vertshúsið í býnum. Dyrnar venda út móti vegnum, sum bert hevur eitt smalt spor, og eina smala gongubreyt. Eitt undur, at einki álvarslikt óhapp er hent her. Men tað vanlukkan er hend, verður helst onkur fysisk forðing sett upp. Men skilabetur er at gera slíkt, áðrenn skaðin hendir!

Lögreglan hevur viðgingið, at hon ikki hevur tamarhald á hesum fáu ungu monnum; teir hava verið heima og tosað við foreldur, tikið koyrikort o. a., men einki hjálpi.

Ber ikki til at bota um ferðsluóskilið við at tosa fornuft við fólk, so er rætta loysnin at gera bilagar fysiskar ábøtur, ið steðga skilaleysu koyringini, meðan tann skilagóða ferðslan kann koyra sum um einki var hent.

Sosialurin

Viðmerking:

Vælferðarsamfelagið í 21. öld:

Skúlapolitikkur

Nú, vit nærkast alderskiftinum, er spennandi at vita, hvussu samfelag okkara verður í komandi öld. Norðurlandska vælferðarsamfelagið hevur í heimshøpi verið fyrimyndarligt fyrri allar tíðir. Hugsjónin, at vit øll í felag í samfelagnum bera byrðarnar og taka okkum av teimum, ið ikki megna at klára seg, hevur givið norðurlondum eina serstaka vælferð í mun til onnur lond. Øllum verður tryggjað eftirlon, sjúkrarøkt og skúla, og hevur tað havt við sær, at neyð og vesaldómur at kalla hava verið ókend fyrbrigdi hjá okkum. Men fyrri at hetta hevur kunnað latið seg gjørt, hava norðurlondini m. a. havt eitt skattatryst, ið telst millum tey hægstu í heiminum, og tað er helst troyttin fyrri at hava eitt vælferðarsamfelag.

Í Føroyum verður í hesum døgum nógvt tosað um at lækka skattin, og er tað nakað, ið vit øll vilja taka undir við. Tó mugu vit minnst til, at skulu vit varðveita eitt samfelag, ið kann geva eina nóggu heilsu, ið øll kunnu njóta gott av, og ein skúla fyrri øll, so er neyðugt við einum ávísam skattatrysti. At siga nakað annað er ósatt.

Skúlin fyrri øll hevur í nógvi ár verið grundhugsjónin í okkara fólkaskúla.

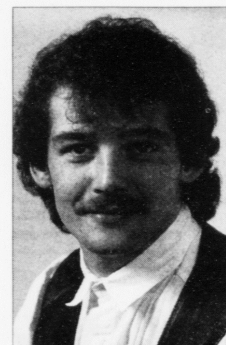
Tey seinnu árinu hevur skúlin kanska havt torført við at liva upp til hugsjónina, men hetta hevur so verið aðaltátturin, at øllum skulu tryggast javnbjóðis møguleikar at útbúgva seg. Fyri framhaldandi at varðveita vælferðina er umráðandi, at vit halda fast um »fólkaskúlan«. Hugsjónin við privatskúlam er ivaleyst frálikt, og skal eisini tann møguleikin vera, men uppgávan hjá tí almenna er fyrst og fremst at stuðla og menna tann almenna fólkaskúlan, og tá ið vit longu nú síggja, at samfelagið ikki orkar at fígga fólkaskúlan, so má ein møgulig privatskúlskipan verða fíggað av brúkarunum.

Vit hava fyrri stuttum fingið eina nýggja fólkaskúla, ið hevur størbroytingar við sær innan skúla okkara. Breytatilboð, toymisarbeði o. a. setir stór krav til lærarar frammyvir, men so sanniliga eisini til næmingar, heim, skúlastýri og ikki minst til teir jättandi myndugleikarnar. Tey tilboð og krav, ið liggja í skúlaálgini, krevja at ytru karmarnir verða dagfórir.

Kunningartøkni (KT) verður í alt størri mun styrandi í samfelagnum, og kemur hon eisini at merkja gerandisdagin í skúlnum alt meiri. Í nógvi skúlam er KT longu vorðin vanlig,

men aðrir eru, ið ikki hava fingið neyðugu útgærdina enn. Mær tykir, at størsta avbjóðingin hjá skúlanum er at fáa KT at vera ein part av vanligu fakunum, heldur enn eitt sjálvstøðugt fak. Kunningartøkni gevur nógvar møguleikar, og nógvi av teimum eru ikki troyttir nóg væl enn. Tað kann tykjast óskiljandi, at eitt samfelag sum okkara ikki hevur lagt størri orku í at skapa møguleikar fyrri fjarundirvísing. Í fólkaskúlanum er hetta neyvan rett at gera, men tá ið vit koma til eldri næmingar, vildi eg mett, at vit í nógvi forum kundu fingið eina betri og bilagari undirvísing.

Eitt afturvendandi hugtak tey nógvi seinnu árinu, hevur verið: kappingarføri. Teir, ið hava brúkt tað mest, hava tó meint lønarniðurskurður, og tað skapar tað tíverri ikki kappingarføri, men er ein ússaligur studingur. Kappingarføri harafturímóti merkir menning, virðisøking, vitanarøking o. s. fr. Skulu vit standa okkum í kappingini og økja okkara kappingarføri gerst tað bert við hava ein skúla, ið verður ráðfestur frammalaga í samfelagnum. Tíverri hevur tvørandi jättan á fíggarálgini tey seinnu árinu havt við sær, at fólkaskúlin er skerður alt ov nógvi. Neyvan er hetta

Petur Páll Mikkelsen

gongda leiðin, um vit vilja menna hetta samfelagið. Kanska kemst hetta av, at áhugin fyrri skúlanum er alt ov lítill millum politikararnar. Okkurt illsinisgleps eftir almentlontum viðhvort, men einki forvitni um sjálvt innihaldið í skúlanum, hvørjir tankar eru frammi í skúlahøpi o. s. fr. Kanska er tað orsøkin til, at teir hava viðtikið eina lóg, men ikki hava lagt upp fyrri teimum neyðugu útreiðslum, ið krevjast fyrri at seta hana í verk.

Lat meg enda við at siga, at ein avgjörd fortreyt fyrri framhaldandi at vera eitt vælferðarsamfelag er, at vit halda fast við og útbýggja skúlan fyrri øll.

Karen Blixen segði einaferð: »Skúlin er ikki lívið, og lívið lagar seg ikki eftir skúlanum, tí má skúlin laga seg eftir lívinum.«

Petur Páll Mikkelsen

Vísusangarakvøld í Fuglafirði

Leygarkvøldið 12. juni kl. 20⁰⁰ verður vísusangur í fimleikarhøllini í Fuglafjarðar skúla. Kári Svendsen, Palli Hansen, Hans J.

Hansen og Niels Midjord fara at syngja. Tað er ikki so ofta, at hesin parturin av tónleikalívi okkara fer at ljóma í bygðini. Tó so, hev-

ur hetta verið roynt fyrr, og hevur undirtøkan verið góð. Vónandi verður hetta eisini hesa ferð, at fólk fara at leggja sær leiðina í fimleik-

arhøllina hetta kvøldið og lurtu eftir hesum góðu fólkasangarum.

Fyrilestur um Føroyar og Svalbard

Í kvøld 9. juni kl 20⁰⁰ verður almennur fyrilestur í fyrilestrasalinum á Fiskirannsóknarstovuni í Nóa-túni. Ole Humlum kandidatur í fysiskari geografi heldur fyrilestur um Føroyar og Svalbard í norðuratlantiskum granskigarskipi.

Fróðskaparsetur Føroya og Føroya Fróðskaparfelag skipa fyrri fyrilestrinum. Løgd verða fram úrslit frá nýggjgeografiskum granskigini tey seinastu árinu, viðvíkjandi Føroya Veðurlagi og landslagi nú og í

fortíðini.

Kanningar higartil leggja dent á týðningin av tí føroyska økinum, til tess betur at skilja leiklut Norðuratlantshavins í sambandi við globalar veðurlagsbroytingar.

Í fyrilestrinum verða Føroyar og Svalbard samanborin við tí í huga, at Svalbard í fleiri førum gevur eina nútíðarmynd av, hvussu náttúruviður-skiftini í Føroyum vóru undir seinastu ístið.

Í fyrilestrinum verður at enda nomið við bakgrund-

ina fyrri at seta á stovn tað nýggja artiska fróðskaparsetrið UNIS á Svalbard.

Ole Humlum er kandidatur í fysiskari geografi frá universitetinum í Keypmannahavn í 1976. Seinni var hann settur sum styrkhavi á Keypmannahavnar universiteti og hjá Det Danske Naturvidenskabelige Forskningsråd. Í tíðarskeiðnum 1983-86 starvaðist hann sum vísindaligur leiðari á »Arktisk Station« í Qerqertarsuaq í Vesturgroenlandi. Síðan 1986 hevur hann verið

lektari í Arktiskari Geomorfologi á universitetinum í Keypmannahavn. Í september komandi gerst hann professari í fysiskari geografi á nýggja norska universitetinum UNIS á Svalbard.

Grannmskingin hjá Ole Humlum snýr seg meginpartin um samanspælið millum veðurlags- og landslagsbroytingar í teimum kalendar veðurlagsøkjunum, har serliga verður hugt eftir tí norðuratlantiska økinum.